

1981, 4. listopadu – Sdělení VONS č. 272 o případu Jaroslava Jaroše odsouzeného Vojenským obvodovým soudem v Plzni a Vyšším vojenským soudem v Příbrami pro trestné činy pobuřování a vyhýbání se výkonu vojenské služby k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Počet odsouzených stoupců lidských práv v naší zemi za posledních deset let se dá těžko odhadnout, když v širší známost vešly většinou jen případy signatářů Charty 77, členů VONSu nebo jiných aktivních stoupců hnutí za lidská práva a svobody.

Příkladem represe vůči občanům, kteří nejsou známí a nemájí možnost odvolání před širší veřejností, názorně dokumentuje případ MUDr. Jaroslava Jaroše, odsouzeného vojenskou justicí v roce 1980.

MUDr. Jaroslav Jaroš, nar. 1. 8. 1950, absolvoval Vojenskou lékařskou fakultu v Hradci Králové a od srpna 1977 pracoval jako důstojník z povolání ve funkci hlavního lékaře vojenského útvaru ve Stříbře. Ze závažných osobních a rodinných důvodů – studující manželka, nezletilá dcera a nedostatečné využívání kvalifikace – se již od počátku roku 1978 snažil dosáhnout propuštění z činné vojenské služby, což mu nebylo umožněno, i když byl ochoten vrátit veškeré finanční prostředky, které byly na jeho studium na vojenské škole vynaloženy. Dne 27. 2. 1980 byl, zřejmě v důsledku této snahy, orgány vojenské kontrarozvědky při odboru vyšetřování StB zatčen a z rozhodnutí Vojenské prokuratury na něj byla uvalena vazba.¹ Po čtyřměsíčním vyšetřování na něj podal vojenský obvodový prokurátor v Plzni u tamního vojenského obvodního soudu obžalobu pro trestné činy pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a trestního zákona a vyhýbání se výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1 trestního zákona. Rozsudek ze dne 19. 8. 1980 jej z těchto trestných činů uznal vinným a odsoudil jej ke dvěma a půl rokům nepodmíněného trestu odnětí svobody v I. NVS.²

Ani pozorný čtenář obžaloby či rozsudku však nemůže zjistit, v čem spočívá údajná trestná činnost Dr. Jaroše, neboť

pobuřování se měl dopustit tím, že „vyjadřoval nesprávné názory na naši společnost, kriticky se vyjadřoval k poměrům u nás, vychvaloval životní úroveň a způsob života na Západě a z neúspěchů obviňoval členy KSČ“. V rámci trestního řízení se vyšetřovací orgány, stejně jako soud, spokojily s paušálním a obecným tvrzením, že taková „opakovaná kritika určitých jevů v naší společnosti, která byla zcela jednostranná a přehnaná a při které bylo používáno tendenčního srovnání, měla pobuřující charakter“, přičemž o eventuálním pravdivém obsahu kritiky se vcelku ani neuvažovalo, resp. nebyl zkoumán. Rozhodující bylo, že „byla jednostranná a u kolísajících lidí mohla vyvolat nepřátelskou náladu vůči našemu zřízení“. Podle § 100 odst. 1 písm. a) trestního zákona může být odsouzen pouze ten, kdo z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky nejméně dvě osoby pobuřuje, přičemž v daném případě nejen, že tento motiv nebyl MUDr. Jarošovi prokázán, ale všechny důkazy naopak potvrdzovaly, že jediným motivem jednání obžalovaného bylo dosáhnout špatného hodnocení a tím propuštění z vojenské služby. Stejně soud postupoval, když je soud uznal vinným z trestného činu vyhýbání se vojenské službě pouze na základě zjištění, že se nezúčastňoval hromadných nástupů útvaru, shromáždění důstojníků, plánování atd. Nebyl při tom prokázán ani jeden takový časově určený případ, za podklady byly vzaty pouze výpovědi důstojníků o tom, že nedostatečně plnil své povinnosti „ve snaze dosáhnout špatného hodnocení“. Vůbec nebyla vyvrácena obhajoba doložená lékařským vyšetřením z Vojenské nemocnice v Plzni o tom, že MUDr. Jaroš nebyl z důvodu své nemoci vhodný pro funkci hlavního lékaře útvaru.

Rozsudek Vojenského obvodového soudu v Plzni č. j. T 185/80, potvrzený usnesením Vyššího vojenského soudu v Příbrami č. j. 192/80, jímž bylo zamítnuto odvolání obžalovaného, potvrzuje, jaká je současná praxe vojenská justice a jak daleko může jít odplata za to, když někdo místo projevů vděčnosti a loajality začne jednat svobodně jako občan. Nadporučík MUDr. Jaroslav Jaroš mohl léčit lidi i mimo řady armády – místo toho byl na dva a půl roku uvězněn a ve výkonu trestu je dosud (Plzeň-Bory), zatímco jeho

žena, dnes již lékařka, a šestiletá dcera se marně dožadují alespoň jeho podmíněného propuštění.

Obžalobu zastupoval prokurátor Vojenské obvodové prokuratury Plzeň, nadporučík JUDr. Zdeněk Adámek. Senátu Vojenského obvodového soudu Plzeň, který dr. Jaroše odsoudil, předsedal kapitán Štefan Bednář a přísedícími byli major Fr. Červený a kapitán Josef Tětka. Odvolacímu senátu Vyššího vojenského soudu v Příbrami, který rozsudek potvrdil, předsedal podplukovník Adolf Houda.³

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 10, s. 7–8.

POZNÁMKY

- ¹ K MUDr. Jaroslavu Jarošovi zaregistrovala III. Správa SNB (Oddělení VKR VÚ 5937 Plzeň) 23. 10. 1978 osobní spis prověřované osoby s krycím názvem „Diviš“, reg. č. 40137. Spis byl 31. 1. 1980 převeden na osobní svazek. ABS, Protokol registrace agenturně-operativních svazků, Oddělení VKR VÚ 5937 Plzeň.
- ² K případu viz dále PAŽOUT, Jaroslav: Odpírači vojenské služby a Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, in: Petr Blažek (ed.): *A nepozdvihne meč... Odpírání vojenské služby v Československu 1948–1989*, Praha 2007, s. 123.
- ³ O případu Jaroslava Jaroše informoval také exilový tisk. Viz článek „MUDr. Jar. Jaroš odsouzen“ in: *Americké listy*, 1982, č. 7 (12. 2.), s. 2.